

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Technológiai Intézet létrehozásáról”

COM(2006) 604 final/2 – 2006/0197 (COD)

(2007/C 161/06)

2006. december 20-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 157. cikkének (3) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekciót bízta meg a munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott, 434. plenáris ülésén (a március 14-i ülésnapon) Antonello PEZZINI-t nevezte ki főelőadóvá, és 93 szavazattal 2 ellenében, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A tudományos és műszaki csúcsteljesítmények elérése és azok versenyképes gazdasági erőként történő, vállalkozók általi alkalmazása döntő feltétele annak, hogy biztosítsuk jövőnket – például a nanotechnológiával és az információs társadalommal, valamint az energiával és az éghajlattal kapcsolatos problémák vonatkozásában –, megőrizzük és javítsuk jelenlegi pozíciónkat a globális környezetben, illetve, hogy veszélyeztetés helyett inkább tovább építsük az európai szociális modellt.

1.2 Az EGSZB mindenkor kedvezően értékelte az alábbiakra irányuló valamennyi kezdeményezést:

- a Közösség és a tagállamok innovációs képességének erősítése,
- a tudásháromszöggel kapcsolatos integrált megközelítés támogatása ⁽¹⁾,
- a tudományos és a vállalkozói szféra közötti kapcsolatok megszilárdítása,
- a kutatás és az innováció előmozdítására irányuló valamennyi törekvés támogatása,
- a köz-magán partnerség kiterjesztése a KTF keretein belül,
- a kkv-k új ismeretekhez való hozzáféréseinek megkönnyítése.

1.3 Az EGSZB teljes meggyőződésével támogatja az Európai Technológiai Intézet (ETI) létrehozására irányuló elképzelést, a színvonalas képzéshez, innovációhoz és kutatáshoz való hozzájárulást, valamint az ipar, a felsőoktatás és a tudomány területén működő európai kompetenciaközpontok közötti együttműködés és integráció előmozdítása érdekében.

1.4 Az EGSZB hangsúlyozza: fontos, hogy az ETI létrehozására irányuló javaslat összhangban álljon annak jogalapjával, amelynek célkitűzése, hogy „felgyorsítsák az ipar alkalmazkodását a strukturális változásokhoz; ösztönözzék egy olyan környezet kialakítását, amely a Közösség egész területén kedvez a kezdeményezéseknek és a vállalkozások – különösen a kis- és középvállalkozások – fejlődésének; ösztönözzék egy olyan

környezet kialakítását, amely kedvez a vállalkozások közötti együttműködésnek; [valamint] elősegítsék az innovációs, kutatási és technológiafejlesztési politikákban rejlő ipari lehetőségek jobb kihasználását” ⁽²⁾.

1.5 Az EGSZB szerint azonban ahhoz, hogy a tudás, kutatás és innováció ezen új, integrált eszköze sikeres legyen, különböznie kell a már létező egyéb integrált közösségi eszközöktől, mint például az európai technológiai platformok, az európai közös kezdeményezések, az európai kiválósági hálózatok, a csúcsmínőségű mesterképzés integrált projektjei vagy európai rendszerei ⁽³⁾.

1.6 Az EGSZB tudatában van azon ténynek, hogy nem vonhatók egyszerű párhuzamok a jövőbeni ETI és egy – az egyesült államokbeli MIT-hez hasonló – intézet között, mivel ez utóbbi soha nem volt szövetségi kiválósági projekt, hanem egy egyetemi tanáccsal („MIT corporation”) rendelkező kiváló egyetem, amelyhez saját befektetési társaság („Investment management company”) is társul. A MIT-hez hasonló intézmények sikere ennek ellenére azt mutatja, hogy a kiválóság egy – helyes alapelveken nyugvó és megfelelő mértékben támogatott – fejlődési folyamat eredménye.

1.7 Az EGSZB azonban úgy véli, hogy a jövőbeni ETI-nek – amennyiben nemzetközi szinten eredményes szereplővé, azaz eredményesség és az európai kiválóság hivatkozási modelljévé és jelképévé kíván válni – túl kell lépnie a források pusztá összefogásában betöltött feladatán.

1.8 Ezért nem csupán kialakításának, szerkezetének és tagolódásának kell teljes mértékben, következetesen megfelelnie a Szerződés által rögzített célkitűzéseknek, amelyek ezen intézmény fő jogalapját képezik, hanem létre kell hozni a szakértelem és a kiválóság természettudományos és technológiai irányultságú kultúráját, amely a legjobb diákokat vonzza, és a legkiválóbb tudósokat és mérnököket eredményezi. Ez az új tudás és folyamatos innováció egyik alapfeltétele.

⁽¹⁾ A tudás létrehozás a kutatás révén, terjesztése az oktatással, alkalmazása az innováció segítségével.

⁽²⁾ Lásd az EK-Szerződés 157. cikkét, amely az Európai Bizottság javaslatának jogalapját képezi.

⁽³⁾ Lásd például az Erasmus Mundus keretében szervezett EMM-Nano tanulmányokat, www.emm-nano.org.

1.9 Az EGSZB szerint az is fontos, hogy ne ragadjunk le a „a tudás nemzetközileg elismert jelképe”⁽⁴⁾ elképzelésénél, hanem valamennyi érintett szereplő keményen dolgozzon az egyes tudományos és innovációs társulásokot jellemző rendkívüli eredményekért, hogy a piacra kiható konkrét eredményeket lehessen elérni:

- a tudás és a kutatási eredmények valóban piacképes innovációvá való alakítása terén,
- új, kiemelkedően versenyképes vállalkozások létrehozásának köszönhetően,
- nemzetközi tekintéllyel rendelkező szakemberek vonzása és képzése révén,
- az új, tartós és minőségi foglalkoztatás elősegítése révén.

1.10 Az Intézet struktúráit és felépítését oly módon kellene kialakítani, hogy az

- az európai üzleti szférára és a munka világára orientált legyen, és erősítse a tudásalapú társadalom létrehozására irányuló erőfeszítéseket,
- összhangban legyen a közösségi modell gazdasági és szociális dimenziójával,
- erős nemzetközi jellege legyen, hogy az egész világból vonzza a kutatókat és vállalkozásokat.

1.10.1 Megfelelő módon mérlegelni kellene a közös vállalkozás modelljét.

1.11 Az ETI sikere – legalábbis kezdetben – erősen függ majd a Közösség és a tagállamok általi kielégítő mértékű finanszírozástól. Más, már elfogadott kutatási és innovációs programoktól azonban nem lenne szabad forrásokat elvonni.

1.11.1 Az EGSZB véleménye szerint a jövőbeni ETI-ben egyre nagyobb jelentőséget nyernek egyrészt a szabadalmakat ösztönző mechanizmusok és a szellemi tulajdonjogot kezelő rendszerek, másrészt a magánfinanszírozási források fellelésének képessége. Ez utóbbiaknak erős túlsúlyban kell lenniük a közösségekhez képest, hogy ne vonják el a forrásokat az egyéb – főként a kutatásra és az innovációra szánt – programoktól.

1.11.2 A pénzügyi források tekintetében az EGSZB véleménye szerint szükséges lenne a közösségi forrásokból kezdeti dotációt előirányozni, amely a 7. KTFD közösségi keretprogram középtávú felülvizsgálata keretében feltárt kiegészítő forrásokból származhatna, míg a dotáció jelentős részét a tagállamok részarányos hozzájárulásának kellene alkotnia. Nem szabad figyelmen kívül hagyni az EBB által indítandó különböző tevékenységeket sem az innovációs hálózatok és az egyetemi kutatás javára.

1.12 Az EGSZB véleménye szerint legalább ilyen fontosak az Intézet által a tudás, az innováció és a kutatás piacán kifejlesztendő kapacitások, hogy egyre erősebb interakciót biztosítsunk az Intézet és annak leágazásai, azaz a tudományos és innovációs társulások között.

1.12.1 Ez akár az ETI rendszere által szervezett nagy nyilvános rendezvényeken keresztül is történhet, amelyek célja az

egységes „kiválósági védjegy” népszerűsítése, mely utóbbi a tudás és az innováció forrásainak vonzására és terjesztésére irányuló decentralizált, hálózatos struktúráként épül fel.

1.12.2 Az innováció és a siker egy kényes egyensúly eredménye a célorientált eljárásmodok és az egyéni szabadság között az új ötletek és koncepciók kialakításában, melyeknek utóbb meg kell állniuk helyüket a szabad versenyben. Az európai szintű, standardizált minőségbiztosítási kritériumoknak való megfelelés alapját kell, hogy képezze az ETI egész hálózatos struktúrája által végzett kutatási, valamint a tudással és az innovációval kapcsolatos tevékenységnek. A kutatás, az innováció és az ipar közötti, piac által irányított interakciók hiányában az állami eszközökkel finanszírozott kutatás csak csekély hatással lesz a gazdaságra.

1.13 Az EGSZB véleménye szerint a tudományos és innovációs társulást alakítani szándékozó vállalkozási hálózatok, kutatóközpontok, laboratóriumok és egyetemek kiválasztására hivatott rendszert a „lentől felfelé építkezés” elvének kellene jellemeznie, és világos, átlátható kritériumokon – köztük a kiválóságon és a szakmai sikeren, valamint az elsősorban a kkv-k felé irányuló technológiaátadási folyamatokban gyűjtött tapasztalatokon és képességeken – kellene alapulnia.

1.13.1 A tudományos és innovációs társulás státuszának nem kellene határozatlan időre szólnia, hanem rendszeres időközönként felül kellene azt vizsgálni a minőség és az elért konkrét eredmények tekintetében; ennek során megfelelő felkészülési idő irányozandó elő.

1.14 Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy az ETI „rendszernek” lehetőség szerint be kellene vonnia az EU-ban már létező kiválasztott kiválósági központokat, nem lenne szabad azonban az Unióban már létező kiválósági intézmények támogatását szolgáló bürokratikus látszatintézménnyé válnia. Éppen ezért fokozottan érvényre kellene juttatni a gazdasági és az interdiszciplináris kutatással összefüggő szempontokat, mind az Intézet alapszabályában szereplő szerveken, mind a választás útján létrehozott struktúrákon belül.

1.14.1 Ezzel kapcsolatban ésszerű lenne egyfajta ETI befektetési társaság („*IET investment management company*”) létrehozása, amely lehetővé tenné az innovatív fellépést azon szokásos hiányosságokkal szemben, amelyek gyakran jellemzik az ipar, a tudomány és a kutatás szférája közötti kapcsolatokat.

1.15 Az EGSZB véleménye szerint világosabb megfogalmazásra van szükség mind az ETI-oklevelek meghatározása, mind pedig a tudományos és innovációs társulások, vagy maga az ETI általi kiállításuk vonatkozásában. A megfelelő oklevelek kiállítását legalább egy megfelelő időtartamú átmeneti időszakra a tagállamok azon egyetemei és/vagy műszaki egyetemei, ill. főiskolái hatáskörében kellene hagyni, amelyeket az egyes tudományos és innovációs társulások partnereiként kiválasztottak. A szükséges minimalkövetelmények betartása esetén ezen okleveleken kiegészítőleg fel lehetne tüntetni az ETI-védjegyet.

(4) COM(2006) 77 final, 2006. február 22.

1.16 Az EGSZB véleménye szerint az ETI-védjegyet akkor kellene feltüntetni a tudományos és innovációs társulási hálózatok által kiadott okleveleken, ha az oklevél tulajdonosa tanulmányait és kutatásait három tagállam legalább három különböző intézetében végezte – az oklevél interdiszciplináris, európai dimenziójának biztosítása érdekében –; ha e tanulmányok/kutatások elegendő innovációs potenciállal bírnak; végezetül, ha a központi ETI hitelesíti azokat.

1.17 Az ETI alapszabályát illetően az EGSZB ésszerűnek tartaná, ha az Európai Bizottság által javasolt alapszabályban szereplő igazgatótanács/végrehajtó bizottság⁽⁵⁾ mellett egy a tagállamok képviselőiből álló felügyelőbizottság is létrejönne, amelynek elnöki tisztét az Európai Bizottság képviselője látná el, valamint egy a vállalkozói szféra, a kutatóközpontok és az egyetemek 2-2 képviselőjéből álló igazgatóság, melynek elnökségét az igazgatótanács elnöke, az ügyvezető igazgató, továbbá egy rektor alkotná.

2. Bevezetés

2.1 A 2005. tavaszi Európai Tanács elé terjesztett „Közös munkával a növekedésért és a munkahelyekért – A lisszaboni stratégia új kezdete”⁽⁶⁾ című középtávú jelentés kijelöli az újraindítás néhány alapvető elvét, így például a foganatosítandó kezdeményezések célzott jellegét, a széleskörű részvételt, a célkitűzésekkel való azonosulást, végezetül a pontosan körülhatárolt felelősségi szinteket.

2.2 A lisszaboni stratégia fő elemeinek egyike a tudás terjesztése, amelyet kiemelkedő minőségű oktatási rendszer segítségével kell megvalósítani. Az Európai Uniónak tennie kell azért, hogy az európai egyetemek versenyképesek legyenek a világ legjobb egyetemeivel szemben: ennek megvalósításához azonban létre kell hozni az európai felsőoktatási térséget, amely megkönnyíti a tudás megszerzését és terjesztését az Európai Unió egész területén.

2.3 Az Európai Bizottság kijelentette, hogy e célkitűzés megvalósítása érdekében javasolni fogja az „Európai Technológiai Intézet” létrehozását, valamint síkra fog szállni azért, hogy az európai egyetemek nemzetközi szinten versenyképesebbé válhassanak, mivel „a finanszírozásra, irányításra és minőségre vonatkozó létező megközelítések nem alkalmasak arra, hogy megfeleljenek annak a kihívásnak, amit az egyetemi oktatók, hallgatók és maga a tudás globálissá vált piaca jelent”.

2.4 Az EGSZB már több ízben kifejezte véleményét e témával kapcsolatban⁽⁷⁾, az „Út az európai tudásalapú társadalom felé – a

szervezett civil társadalom hozzájárulása a lisszaboni stratégiához”⁽⁸⁾ című feltáró véleményében többek között kiemelte a közös európai tudásalapú térség létrehozásának szükségességét, amely az oktatás, az innováció és a kutatás területén való együttműködésen alapul. Az EGSZB ebben a véleményében kérte a vállalkozói szférát, a pénzügyeket és a magánalapítványokat, hogy felelősségüket vállalva növeljék a tudásalapú gazdaságba való befektetéseket, és támogassák az európai szintű köz-magán partnerségi megállapodásokat.

2.5 Az amerikai egyesült államokbeli Massachusetts Institute of Technology (MIT), amelyet 1861-ben hoztak létre Bostonban, ma körülbelül 10 000 hallgatót és egy körülbelül 10 000 személyből álló oktatói személyzetet számlál, akik csúcsműveltségű, multidiszciplináris rendszerben tevékenykednek, amely a gazdaságtól a jogig, az építészettől a mérnöki tudományokig, a menedzsment-technikáktól a matematikáig, a fizikáig, és a biológiáig terjed. A MIT évente több mint 1000 millió dollárba kerül, a világ legjobb egyetemeit⁽⁹⁾ felsoroló, úgynevezett sanghaji listán viszont az 5. helyet foglalja el.

2.6 Ami Európát illeti, a „bolognai folyamat”, azaz az Európai Unió által az európai felsőoktatási rendszerek harmonizálása érdekében 1999-ben indított kezdeményezés által kitzűtött célokat 2010-ig el kellene érni. A cél egy „európai felsőoktatási térség” létrehozása, valamint az európai felsőoktatási rendszer népszerűsítése nemzetközi szinten, az alábbi célkitűzésekkel:

- a végzettségek egyszerűen értelmezhető és összevethető rendszerének elfogadása,
- az oktatási rendszerek harmonizálása, úgy, hogy három fő ciklusra tagolódjanak (felsőfokú alapképzés, mesterképzés, doktorképzés),
- a különböző szakokon is megszerezhető, az ECTS-rendszeren⁽¹⁰⁾ alapuló tanulmányi kreditek rendszerének megszilárdítása,
- a mobilitás előmozdítása (az egyetemi hallgatók, a docensek, a kutatók és a műszaki-adminisztratív személyzet vonatkozásában), valamint a teljes körű szabad mozgást gátló akadályok ezzel egyidejű lebontása,

⁽⁸⁾ HL C 65., 2006.3.17., előadók: OLSSON, BELABED és van IERSEL.

⁽⁹⁾ Lásd a legjobb 50 egyetem „2005. évi sanghaji listáját”. Az első 30 egyetem közül 4 működik az EU-ban: 1 Harvard University USA, 2 Cambridge University UK, 3 Stanford University USA, 4 University of California – Berkeley USA, 5 Massachusetts Inst tech (MIT) USA, 6 California Inst Tech USA, 7 Columbia University USA, 8 Princeton University USA, 9 University Chicago USA, 10 Oxford University UK, 11 Yale University USA, 12 Cornell University USA, 13 University of California – San Diego USA, 14 University of California – Los Angeles USA, 15 University of Pennsylvania USA, 16 University of Wisconsin – Madison USA, 17 University of Washington – Seattle USA, 18 University of California – San Francisco USA, 19 Johns Hopkins University USA, 20 Tokyo University Asia/Pac, 21 University of Michigan – Ann Arbor USA, 22 Kyoto University Asia/Pac, 23 Imperial College London UK, 24 University of Toronto Canada, 25 University of Illinois – Urbana Champaign USA, 26 University College London UK, 27 Swiss Fed Inst Tech – Zurich Switzerland, 28 Washington University – St. Louis USA, 29 New York University USA, 30 Rockefeller University USA.

⁽¹⁰⁾ ECTS, European Credit Transfer and Accumulation System/Európai Kredit Átviteli Rendszer/.

⁽⁵⁾ Lásd a 28. lábjegyzetet.

⁽⁶⁾ COM(2005) 24 final, 2005.2.2.

⁽⁷⁾ (HL C 120., 2005.5.20), előadók: EHNMARK, VEVER, SIMPSON; (HL C 120., 2005.5.20), előadó: KORYFIDIS; CESE 135/2005 (HL C 221., 2005.9.8.), előadó: GREIF; (HL C 221., 2005.9.8.), előadó: KORYFIDIS.

- az európai szintű együttműködés előmozdítása a minőségértékelés területén,
- a felsőoktatásban a feltétlenül szükséges európai dimenzió előmozdítása, amely kihat a tantervekre, a felsőoktatási intézmények közötti együttműködésre, a mobilitásra, az integrált tervekre, a képzésre és a kutatásra.

2.7 2006. szeptember 26-án az Európai Parlament állásfoglalást fogadott el a Képesítések európai keretének létrehozásáról⁽¹¹⁾, amely tekintetbe veszi a bolognai, valamint a 2002. évi koppenhágai folyamatot, az oktatás, valamint a szakképzés területén megvalósítandó fokozottabb európai együttműködés elősegítésén alapul, és konkrét eredmények elérését tűzi ki célul⁽¹²⁾.

2.8 2005-ben az Európai Bizottság közzétette az oktatás és a képzés területére vonatkozó lisszaboni célkitűzések tekintetében elért haladásról szóló második jelentését⁽¹³⁾, amely többek között kiemeli a diplomások számának növeléséhez kapcsolódó nehézségeket Európában, a tudás, a szakmai ismeretek és a képesítések frissítésének és kiegészítésének szükségességét az egyén szakmai pályafutásának teljes időtartama alatt az egész életen át tartó tanulás korszerű rendszerei segítségével, a felsőoktatásba és képzésbe való állami befektetések növelésének szükségességét, amelyeket magánbefektetésekkel kell kiegészíteni, valamint a magasan kvalifikált és kiemelkedő szaktudással rendelkező egyetemi tanárok és docensek képzését a nemzedékváltás által megkívánt mértékben (körülbelül 1 000 000 személy a 2005-2015 közötti időszakban).

2.9 2006-ban az OECD égisze alatt a „keresleti oldal”⁽¹⁴⁾ szempontjai szerinti tanulmány készült *Programme for International Student Assessment (PISA)*⁽¹⁵⁾ címmel, amely általános képet nyújt a diákok jellemzőiről, készségeiről és képességeiről a megszerzett ismeretek alkalmazása során.

⁽¹¹⁾ Az Európai Parlament 2006.9.26-i állásfoglalása a képesítések európai keretének létrehozásáról (2006/2002/INI).

⁽¹²⁾ A koppenhágai folyamat céljai:

- a képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes kerete (európai önéletrajz, bizonyítványok, oklevelek, Europass szakképzési védjegy, stb.),
- a felsőoktatásban alkalmazotthoz hasonló rendszer a kreditek átvitele és beszámítása céljából a szakoktatásban és a szakképzésben,
- a minőségbiztosítás közös kritériumai köré szerveződő közös minőségbiztosítási alapelvek a szakoktatás és a szakképzés területén, ami az iránymutatásokkal és ellenőrző listákkal kapcsolatos európai szintű kezdeményezések alapjául szolgálhat az oktatás és a képzés területén,
- a formális és az informális tanulás elismerésének közös alapelvei, főként a különböző szintű, eltérő nemzeti megközelítésmódok nagyobb összeegyeztethetőségének biztosítása érdekében,
- a tájékoztató, az orientációs és a tanácsadási szolgáltatások európai dimenziója, hogy a polgárok könnyebben kihasználhassák az egész életen át tartó tanulás különböző lehetőségeit.

⁽¹³⁾ SEC(2005) 419, 2005.3.22. – Az Európai Bizottság belső munkadokumentuma: „Az oktatás és képzés területére vonatkozó lisszaboni célkitűzések tekintetében elért haladás”, 2005. évi jelentés.

⁽¹⁴⁾ Az OECD 2006.10.2-án közzétette a 2009 – 2015 közötti időszakra vonatkozó keretprogramot, amely három új kutatási területet jelöl ki:

1. a tanulási folyamat mérése egy adott időszakban, az elért eredmények nemzetközi összehasonlítása,
2. az oktatás és a tanulási siker aspektusai közötti kapcsolat,
3. az IKT-kompetenciák és a technológiahasználat értékelése, az értékelési feladatok széles skálájának való megfelelés érdekében.

⁽¹⁵⁾ PISA, Assessing Scientific, Reading and Mathematical Literacy: a framework for PISA 2006, OECD, 2006.9.11.

2.10 Ennek alapján úgy tűnik, hogy az európai felsőoktatási rendszer gyengeségei az alábbi négy fő okra vezethetők vissza⁽¹⁶⁾:

- **túlzott egyformaság:** nincs elégséges rugalmasság és sokféleség az új kívánalmaknak való megfeleléshez,
- **„elszigeteltség”:** az egyetemek túl gyakran működnek „elefántcsonttoronyban”, nincsenek megfelelő kapcsolataik az üzleti szférával és a társadalommal,
- **túlszabályozás:** az egyetemek gyakran nem képesek korszerűsödni a merev nemzeti szabályozások miatt,
- **alulfinanszírozottság:** Európa kutatásra, oktatásra és képzésre fordított kiadásai alacsonyabb szintűek, mint közvetlen versenytársaié. E szakadék megszüntetéséhez az EU-nak évente 150 milliárd eurót, azaz a teljes közösségi költségvetést⁽¹⁷⁾ meghaladó összeget kellene költenie.

2.11 Az Európai Technológiai Intézet (ETI) létrehozásával a következő általános jellegű problémákat lehetne megszüntetni:

- a felsőoktatásba és a K+F-be való befektetések alacsony szintje, valamint a nemzetközi versenyben helytállni képes kiválósági központokra való koncentrációjuk hiánya,
- a tudás és a K+F eredményeinek versenyképes gazdasági tevékenységekre és munkahelyekre való váltásához szükséges eszközök elégtelensége, illetve az átváltás nem megfelelő mértéke az EU nagy versenytársaihoz képest,
- a – gyakran rugalmatlan és túlszabályozott – európai kutatóintézetek és felsőoktatási intézmények irányítási-szervezési modelljeinek kevésbé innovatív jellege,
- az „oktatás/kutatás/innováció” háromszögére irányuló integrált megközelítés hiánya,
- a legjobb docensek és hallgatók megfelelő eszközökkel való vonzásának és megtartásának képtelensége.

2.12 A 2007. évi költségvetésről szóló állásfoglalásában az Európai Parlament – noha egyrészt a tudásháromszögben (oktatás, kutatás és innováció) rejlő potenciálok növelése és a közöttük lévő kapcsolatok erősítése mellett foglalt állást, kétélyeit fejezte ki azonban az Európai Technológiai Intézet létrehozása kapcsán, amely véleménye szerint „lelehetetlenítene a meglévő szervezeteket, illetve átfedés lenne feladataik között, és ezért ebben az összefüggésben az alap kevésbé hatékony felhasználását jelentené”⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Lásd a következő dokumentumot: „Can Europe close the education gap?” – Friends of Europe 2005.9.27.

⁽¹⁷⁾ Az EU 2006. évi költségvetése 121,2 milliárd euróra rúg; ebből az összegből 7,9 milliárd eurót fordítunk a versenyképességre, amiből 0,7 milliárd euró jut az oktatásra és a képzésre.

⁽¹⁸⁾ Az EP 2006.4.28-i állásfoglalása a 2007. évi költségvetésről: Az Európai Bizottság éves stratégiai prioritásai (PE 371.730V03-00) (A6-0154/2006).

2.13 A 2006. június 15-16-i Európai Tanács ellenben kiemelte, hogy a „meglévő nemzeti intézményekkel együttműködő Európai Technológiai Intézet (EIT) fontos eszközt jelent majd a felsőoktatás, a kutatás és az innováció között jelenleg fennálló szakadék áthidalásában, a kiváló európai kutatási és innovációs társulások közötti szinergiát és kapcsolatrendszer javító más intézkedésekkel együtt”, és felkérte az Európai Bizottságot, hogy nyújtsa be „az intézet létrehozásáról szóló hivatalos javaslatot”. E kérésre válaszul az Európai Bizottság 2006 novemberében bemutatta a jelen vélemény tárgyát képező javaslatot⁽¹⁹⁾, amely az ebben a témában alkotott két korábbi közleményéhez⁽²⁰⁾ kapcsolódik.

2.13.1 Ezt követően a 2006. decemberi Európai Tanács megerősítette a korábbiakban hangsúlyozott kedvező véleményét a tárggyal kapcsolatban.

3. Az európai bizottsági javaslat

3.1 Az Európai Bizottság ETI létrehozására irányuló rendelet-javaslatát abból az elképzelésből ered, hogy az ETI a tagállamok és a Közösség innovációs képességének erősítése révén hozzájárulhat az ipar versenyképességéhez. A javaslat célkitűzései a következők:

- a tagállamok versenyképességi alapjának fejlesztése a partnerszervezeteknek a nemzetközi standardok szerinti integrált innovációba, kutatásba és oktatási tevékenységekbe való bevonásával,
- az innováció támogatása az alapvető fontosságú gazdasági és társadalmi kérdések terén a transz- és interdiszciplináris stratégiai K+F tevékenységekkel és az oktatással,
- a tudás ezen ágazataiban az emberi erőforrás és a tárgyi eszközök „kritikus tömegének” létrehozása, amely vonzza és megtartja egyrészt az innovációba, oktatásba, K+F-be való, magánszektorból származó beruházásokat, másrészt a mesterképzésben részt vevő hallgatókat, doktoranduszokat és a kutatókat,
- az integrált európai innovációs, kutatási és oktatási terület jelképévé válni,
- mintaként szolgálni az innováció kezelésében, valamint modellé válni az unióbéli felsőoktatási és kutatóintézetek modernizációját tekintve,
- világszerte jó hírnév kialakítása, a világ bármely táján élő legkiválóbb tehetségek számára vonzó környezet biztosítása; nyitottnak maradni az Unión kívüli partnerszervezetek, hallgatók és kutatók számára is.

3.2 Az Európai Bizottság az ETI számára kétszintű, integrált felépítést javasol, amely a fentről lefelé irányuló megközelítést a lentől felfelé történő építkezéssel kombinálja, az alábbi séma szerint:

- a tulajdonképpeni ETI, amelyet igazgatótanács vezet. Az ETI jogi személyiségét az igazgatótanács alkotja, amelyet tevékenységében kisszámú – körülbelül 60 főnyi – tudományos és adminisztratív munkatárs támogat. Az igazgatótanácsot egy 15 főből álló, a vállalkozói szférát és a tudományos közösséget képviselő csoport alkotja, amelyhez az ETI, valamint a tudományos és innovációs társulások alkalmazottai és hall-

gatói képviseletében további 4 személy járul (lásd alább). A rendeletjavaslat mellékleteként csatolt ETI-alapszabály rendelkezéseinek megfelelően létre kell hozni továbbá egy az ETI tevékenységét felügyelő végrehajtó bizottságot, egy az ügyvitelért és a jogi képviseletért felelős igazgatói posztot, valamint egy a pénzügyi vizsgálatért felelős ellenőrző bizottságot,

- a hálózatos megközelítésen alapuló tudományos és innovációs társulások. A tudományos és innovációs társulások egyetemeket, kutatóintézeteket és vállalatokat képviselő partnerszervezetek konzorciumai, amelyek az ETI javaslatok benyújtására ösztönző felhívására válaszul integrált partnerségbe tömörülnek. A tudományos és innovációs társulások jelentős belső szervezeti autonómiával rendelkeznek, hogy az ETI-vel való szerződéses megállapodás alapján kitűzött célokat elérhessék.

3.3 Az ETI éves összköltségvetése a 2007-2013 közötti időszakra körülbelül 2367,1 millió euróra becsülhető, amely az alábbiakból származik:

- a) külső és belső források, köztük a tagállamok, a regionális vagy a helyi hatóságok, továbbá a magánszektor hozzájárulásai (vállalkozások, kockázati tőke, bankok, beleértve az EBB-t); az ETI specifikus tevékenységei által létrehozott források (például a szellemi tulajdonhoz kötődő jogok); az ETI által esetlegesen felhalmozott adományokból és dotációkból származó források,
- b) közösségi források: a közösségi költségvetés, a fennmaradó mozgástér hasznosításától kezdve (308,7 millió euró), a strukturális alapok, a 7. keretprogram, az egész életen át tartó tanulás és képzés közösségi programjai, a Versenyképességi és innovációs keretprogram.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB mindenkor kedvezően értékelt minden, a Közösség és a tagállamok innovációs képességei erősítésére irányuló kezdeményezést, egyúttal előnyben részesítette a tudásháromszög integrált megközelítését, főként a tudományos és a vállalkozói szféra közötti kapcsolatok tekintetében. Határozottan támogatja a kutatási erőfeszítések jobb koordinációját, az innováció és az oktatás EU-n belüli erősítését, a K+F területén a közmagán partnerség hatékonyabbá tételét, valamint a kis- és középvállalkozások új ismeretekhez való jobb hozzáféréseinek biztosítását⁽²¹⁾.

4.2 Az EGSZB azonban nem távolodhat el a lisszaboni stratégia újraindításának alapjául szolgáló három kulcsfontosságú elvtől, melyek a következők:

- a célzottabb európai kezdeményezések erős támogatásának szükségessége,
- a célkitűzésekkel való széleskörű azonosulás,
- a felelősségi szintek világos kijelölése.

4.3 Az EGSZB szerint gondosan értékelni kellene, hogy az adott kezdeményezés milyen helyet foglal el a folyamatban lévő egyéb kezdeményezések között, amelyek a különböző egyéb szakpolitikákból – például a kutatási politikából, a vállalkozáspolitikából, a vidékfejlesztéssel, az információs társadalommal, az oktatással és a kultúrával kapcsolatos politikából – indulnak ki.

⁽¹⁹⁾ COM(2006) 604 final, 2006.11.13.

⁽²⁰⁾ COM(2006) 77 final, 2006.2.22., és COM(2006) 276, 2006.6.8.

⁽²¹⁾ HL C 120., 2005.5.20., (előadók: VEVER, EHNMARK és SIMPSON).

4.3.1 Az EGSZB szerint ahhoz, hogy az európai kiválóság hivatkozási modelljévé és jelképévé váljon, a jövőbeni intézet nem elégedhet meg a források egyszerű összegyűjtőjének szerepével, hanem koncepciója, szerkezete és felépítése szintjén a Szerződésben foglaltak megvalósítására kell törekednie, amely alapvető jogi alapját képezi.

4.3.2 Az EGSZB kiemeli, hogy a jövőbeni ETI sikere szempontjából kulcsfontosságú az egységes kiválósági védjegy kiaknázásának képessége. E védjegy a tudás és az innováció erőforrásainak vonzására és elosztására tekintettel decentralizált hálózatként jött létre.

4.4 Az EGSZB egyetért azzal, hogy az ETI-t a lehető legkarcsúbb, legrugalmasabb és legdinamikusabb struktúrával kell ellátni, hogy képes legyen az új igények fogadására és kielégítésére. Úgy véli, hogy mérlegelni kellene egy közös vállalkozás⁽²³⁾ létrehozásának lehetőségét; kiemeli ugyanakkor annak szükségességét, hogy az új eszköz a vállalkozói szférára és a munka világára orientálódjon, és hangsúlyozza, hogy az ETI-nek a kinyilvánított elsődleges célkitűzésre kell összpontosítania, ami nem más, mint a K+F eredményeinek piaci lehetőségekké való alakítása.

4.4.1 Ezért a vezető szervek kiválasztási kritériumai vonatkozásában nem csupán és nem annyira a tudományos kiválóságot kell figyelembe venni, hanem sokkal inkább az innováció céljára szolgáló tőke vonzásának, a start-up vállalkozások alapításának, a szabadalmak létrehozásának és kiaknázásának, a köz-, ill. magánfinanszírozás vonzásának lehetőségét, mégpedig a kv-k elhanyagolása nélkül.

4.5 Az EGSZB szerint ezen orientációnak tükröződnie kell a tudományos és innovációs társulások kiválasztásával kapcsolatos kritériumokban, amelyek konzorciumainak a többéves közösségi kutatási és innovációs tervezés prioritásainak keretében mindenki számára nyitottaknak kell maradniuk, hogy megkönnyíthető legyen a kisvállalkozások és a kisebb szereplők részvétele, mégpedig úgy, hogy a lehető legnagyobb fokú rugalmasságot és a lehető legkisebb mértékű adminisztratív terheket biztosítsuk számukra.

4.5.1 A tudományos és innovációs társulások minősítési kritériumait pontosabban meg kellene határozni:

- biztosítani európai dimenziójukat, kilenc, legalább három különböző tagállam területén tevékenykedő egység révén,
- a szaktudás szintje feleljen meg az ETI által előírt irányított kiválósági szintnek,
- biztosítani kell az interdiszciplinaritás megfelelő szintjét; az összetétel a tudásháromszöget alkotó három elem – kutatás, tudás, innováció – közötti helyes egyensúlyt tükrözze,
- az állami és a magánösszvetevők közötti egyensúlyt tiszteltben kell tartani; igazolni kell az egyes összetevők által a kutatás, a tudás, a szabadalmak és a technológiatranszfer területén a minősítést megelőző öt év során létrehozott kiválósági kapcitást,
- be kell mutatni a közös tevékenységek egységes tervét, egy legalább öt éves időszakra vetített program keretében.

⁽²³⁾ A Szerződés 171. cikke értelmében.

4.6 Ha a lisszaboni stratégia keretében elő akarjuk segíteni a tudásalapú európai térség kialakítását, akkor a különböző tudományos szakmák és az állami, valamint a magánszektor közötti mobilitás előmozdítására alkalmas ösztönzőkre van szükség, hogy segítsük a különböző menedzseri szakismeretek cseréjét, valamint a vezető beosztásúak, a kutatók és a mérnökök közötti tapasztalatcserét, végezetül, hogy megkönnyítsük az állami szektorból a magánszférába való átmenetet (és fordítva)⁽²³⁾: az európai szintű mobilitásnak a képzési, kutatási és technológiai-kalmazási folyamatok alkotóelemévé kell válnia.

4.7 Az ETI tevékenységeinek támogatására szolgáló pénzügyi forrásokat illetően az EGSZB kiemeli, hogy a javasolt kezdeti dotáció nagyon korlátozottnak tűnik, míg a jövőben a finanszírozási források a jelek szerint a hagyományos programokon⁽²⁴⁾ alapulnak, azaz a 2007-2013 közötti időszak már egyébként is csekély költségvetési forrásait veszik igénybe a kutatás, az innováció és az oktatás területén; versenyezve ily módon az integrált megközelítés bizonyított hatékonyságú egyéb eszközeivel, mint például az integrált projektekkel (IP), a kiválósági hálózatokkal (NoE), és egyéb, nemrégiben létrejött eszközökkel, így a közös technológiai kezdeményezésekkel (JTI), vagy az európai technológiai platformokkal (ETP).

4.7.1 A 7. keretprogramra előirányzott pénzügyi dotáció, amely a Közösség összköltségvetése körülbelül 5,8 %-ának felel meg, már jelenleg sem elegendő a kutatást ösztönző intézkedésekre. Innen tehát nem vonható el több forrás, hacsak nem a pályázatokon való részvétel szokásos mechanizmusai révén, amelyek az Európai Technológiai Intézetnek és a tudományos és innovációs társulásoknak is részt kellene tudniuk venni, mégpedig a többi pályázóval megegyező esélyekkel.

4.7.2 Az ETI sikere – legalábbis kezdetben – erősen függ majd a Közösség által biztosítandó kielégítő mértékű pénzügyi eszközöktől, amelyeket azonban nem szabad más kutatási és innovációs programoktól elvonni: az Európai Bizottság által a 2007-2013 közötti időszakra a teljes ETI-rendszerre előirányzott eszközök nem tűnnek elégségesnek, míg a fel nem használt költségvetési eszközökből származó költségvetési források rendkívül csekélyek. Az EGSZB véleménye szerint mérlegelni lehetne: alkalmazhatók-e a Szerződés 171. cikke szerinti közös vállalkozáshoz hasonló modellek, amelyek az érdekelt tagállamok közvetlen részvételét irányozzák elő (lásd például a Galileo Közös Vállalkozás céljaira alkalmazott modellt)⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ HL C 110., 2004.4.30. (előadó: Gerd WOLF).

⁽²⁴⁾ Emlékeztetni kell arra, hogy a költségvetési fegyelemlről és az eredményes pénzgazdálkodásról szóló 2006. május 17-i intézményközi megállapodás hatálya alá tartozó új jogalkotási javaslatokban semmiféle specifikus rendelkezést nem fogadtak el az ETI vonatkozásában.

⁽²⁵⁾ A közös vállalkozás szervei a következők:

- az alapító tagokból álló közgyűlés; a döntéseket egyszerű többséggel hozza, kivéve azon rendkívüli jelentőséggel bíró döntéseket, amelyek esetében 75 %-os többség van előírva. A közgyűlés hozza valamennyi -a programokhoz, a pénzügyekhez és a költségvetéshez kapcsolódó – stratégiai döntést. Ezenkívül kinevezi a közös vállalkozás igazgatóját,
- a közgyűlés munkáját támogató igazgatóságot, valamint az ügyvezető igazgatót.
- Az ügyvezető igazgató képviseli a végrehajtást, feladata a közös vállalkozás napi ügyvezetése, valamint ellátja annak jogi képviselői is: irányítja a személyzetet, frissíti a program fejlesztési tervét, elkészíti és a közgyűlés elé terjeszti a beszámolókat és az éves mérleget, továbbá kidolgozza a program előrehaladásáról, valamint pénzügyi helyzetéről szóló éves jelentést.

4.7.3 A pénzügyi források tekintetében az EGSZB véleménye szerint a szükséges kezdeti dotációt a 7. KTFD közösségi keret-program középtávú felülvizsgálata keretében feltárt **kiegészítő** forrásokból származhatna; e forrásokhoz a tagállamok **részarányos, közvetlen befizetéseinek** kellene járulnia.

4.7.4 További finanszírozási forrás származhatna az EBB „*Innovation 2010 Initiative*” (i2i) keretében folytatott tevékenységeiből, valamint az EBB-nek az egyetemi kutatást ⁽²⁶⁾ és az egyetemi hálózatokat szolgáló tevékenységeiből.

4.8 Másrészt a közösségi K+F politikának szisztematikusabb módon meg kell vizsgálnia a kutatók mobilitását gátló valamennyi tényezőt. Jelenleg az egyetemi végzettségek elismerésére vonatkozó eltérő rendelkezések, valamint az adóügyi, a biztosítási és a társadalombiztosítási előírások egyaránt hátrányosan befolyásolják a mobilitást ⁽²⁷⁾.

4.9 Az EGSZB véleménye szerint, ha az Európai Technológiai Intézet a tudásháromszög egyéb szereplői és hálózatai ösztönzésére, valamint eredményeik javítására képes nemzetközi szintű szereplővé kíván válni, akkor képesnek kell lennie jelentős mennyiségű magánforrás vonzására, amelyeknek fokozatosan a fő pénzügyi támogatási forrásává kell válniuk.

4.10 E tekintetben fontos tényező lehet a szellemi tulajdon védelmével kapcsolatos problémák megoldása. A javaslatban talán nagyobb teret kellene szentelni e problémák, valamint az ETI-oklevelek meghatározásával és kibocsátásával kapcsolatos kérdések tisztázására.

4.11 Az EGSZB véleménye szerint világosabb megfogalmazásra van szükség mind az ETI-oklevelek meghatározása, mind pedig a tudományos és innovációs társulások, vagy maga az ETI általi kiállításuk vonatkozásában.

4.11.1 Legalább egy megfelelő időtartamú átmeneti időszakra a tagállamok azon egyetemei és/vagy műszaki főiskolái hatáskörében kellene hagyni ezen oklevelek kiállítását, amelyeket az egyes tudományos és innovációs társulások tagjaivá választottak. Az oklevelek kiállítását mindenestre a kezdeti időszakban is pontosan meghatározott minimumfeltételekhez kellene kötni.

4.11.2 E feltételek a következő elemeket foglalhatnák magukba:

– a tanulmányokat és a kutatásokat három tagállam legalább három különböző intézetében folytatták, az oklevél európai dimenziójának biztosítása érdekében,

– e tanulmányok/kutatások elegendő innovációs potenciállal bírnak, azokat az ETI központja hitelesítette.

4.12 Az ETI alapszabályát illetően az EGSZB ésszerűnek tartja, ha az **igazgatótanácshoz** – amely az Európai Bizottság javaslatának megfelelően a végrehajtó bizottság összetételének mintájára a vállalkozói szféra, az állami és a magán kutatóközpontok, valamint az állami és a magánegyetemek 5-5 képviselőjéből áll, akikhez az ETI és a tudományos és innovációs társulások alkalmazottai és hallgatói képviseletében további 4 személy járul ⁽²⁸⁾, és amely az Európai Bizottság képviselőjének elnöklete alatt működik – az alábbi szervek társulnának:

– A **tagállamok képviselőiből** álló és az Európai Bizottság képviselőjének elnöklete alatt működő **felügyelőbizottság**,

– a vállalkozói szféra, a kutatóközpontok és az egyetemek 2-2 képviselőjéből álló, az igazgatótanács elnöke által vezetett **igazgatóság**,

– **ügyvezető igazgató**, valamint **rektor**, akiket a felügyelőbizottság hozzájárulását követően az igazgatótanács nevez ki, illetve ment fel.

4.12.1 Ha az ETI közös vállalkozás modelljét alkalmazzuk, akkor a közös vállalkozás adminisztratív és tudományos személyzetét az Európai Közösségek egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételeken alapuló, határozott idejű szerződés keretében kellene foglalkoztatni ⁽²⁹⁾.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁶⁾ Lásd a Starebei, az Elburs és a Bei University Networks programot.

⁽²⁷⁾ Lásd a 22. lábjegyzetet.

⁽²⁸⁾ Ezen összetételnek biztosítania kell a szociális partnerek megfelelő jelenlétét is.

⁽²⁹⁾ Lásd a Galileo Közös Vállalkozás alapszabályának 11. cikkét – a Tanács 876/2002/EK rendelete (2002. május 21.) a Galileo Közös Vállalkozás létrehozásáról. HL C 138., 2002.5.28.